

Onder de Engelse kust

Als de avond valt, kijkt Herman van achter de gordijnen naar het winterse weer. Het is een zondagavond tijdens de winter van 1960. Over een paar uur zal de wekker aflopen, het sein om aan boord te gaan. De paar uurtjes die hij nog kan slapen, deren hem niet. Hij wil deze zondag optimaal genieten van zijn jonge gezin, een pril vissersgezin woonachtig in een vissersplaats aan de Nederlandse kust.

Voordat hij rond middernacht de deur uitgaat, kijkt hij nog een keer van achter de gordijnen naar buiten en ziet dat de wereld wit is geworden. Er loopt een lichte rilling over zijn rug bij de gedachte, dat het vissersschip met bemanning over een uurtje de Vissershaven uit zullen varen om de woelige winterse Noordzee op te gaan.

Zijn nog jonge vrouw Janny, moeder van zijn drie kinderen, heeft al een extra dikke trui voor hem klaargelegd. Herman heeft die avond zijn drie kinderen flink ondergestopt. Het is fris in de slaapkamer en zijn vadergevoel vertelt hem dat de kinderen een extra deken nodig hebben. Nadat hij zich heeft aangekleed, loopt hij nog even bij de kleintjes langs. Hij geeft ze alle drie een voorzichtige kus op hun voorhoofd, waarna hij zijn jopper aantrekt, zijn alpinopet opzet en in zijn klompen schiet. Hij trekt zachtjes de voordeur achter zich in het slot.

Om de hoek van de straat komt zijn vader Wannes aan lopen en gezamenlijk maken ze de wandeling naar boord. Onderweg kloppen zij de twee matrozen uit bed met de mededeling dat zij over een half uur aan boord moeten zijn. Als vader en zoon even later achterom kijken, zien ze het licht in de woonkamers van de matrozen, die naast elkaar wonen, aangaan. Ze glimlachen tevreden naar elkaar.

Wannes wijst op de klompen van zijn zoon Herman. ‘Zeker je laarzen weer aan boord laten staan, mijn jongen?’ Herman knikt, terwijl het steeds lastiger lopen wordt met de grote opgebouwde brokken sneeuw onder zijn klompen. Hij moet regelmatig de aangroeiende brokken sneeuw tegen een muur afkloppen. De trap richting haven wordt voor Herman een hachelijk avontuur, maar zijn vader ondersteunt hem bij het afdalen.

Door het constante oponthoud van Herman hebben de twee matrozen het duo inmiddels ingehaald en weten samen met schipper Wannes, Herman aardig in de maling te nemen. ‘Iedereen weet toch dat je in deze tijd van het jaar niet op je klompen naar huis moet gaan’, roept Eerling, de oudste matroos. Herman kijkt het plagende trio alleen maar aan en lacht af en toe mee, als een boer met kiespijn.

Na deze winterse wandeltocht komen zij op de glibberige houten steiger in het worteleinde van de haven aan. Met veel kunst en vliegwerk weten de vier bemanningsleden aan boord te komen. De schipper gaat het vooronder binnen om snel de kachel op te stoken en Herman laat zich door het luik naar zijn domein, de machinekamer, zakken. Terwijl de matrozen direct aan de slag gaan om het dek sneeuwvrij te maken, checkt Herman het oliepeil van de motor. Na een controleronde in de kleine machinekamer start hij de motor. De rust in de haven wordt nu verstoord door de ploffende geluiden van meerdere Noordzeekotters, die rond middernacht de veilige haven zullen verruilen voor de winterse Noordzee.

Herman heeft alles in gereedheid gebracht en staat in de stuurhut om de scheepsradio aan te zetten. De schipper heeft de schoorsteen van de kachel in het vooronder rood gestookt. Eén van de matrozen brengt Herman een mok verse koffie, die weet dat als zijn vader deze heeft gezet hij de rest van de nacht wel wakker zal blijven.

De matrozen maken voor en achter los en Herman gooit de *Maria*, de ‘IJM 202’, over stuurboord rond en zet koers naar de monding van de Vissershaven. Schipper Wannes en de matrozen blijven heerlijk bij de kachel in het vooronder, terwijl Herman de kotter naar zee vaart. De kotter is naar goed vissersgebruik vernoemd naar zijn moeder Maria. Hij manoeuvreert de kotter tussen de pieren door de donkere Noordzee op. Dit heeft hij nu al zo vaak gedaan, dat hij, volgens zijn eigen zeggen, het met zijn ogen dicht kan doen.

Ze zijn niet alleen, ze varen tegelijkertijd uit met de hele kustvisserijvloot van de Noord-Hollandse vissersplaats. Na de pieren koersen de meeste de Noord in, maar de *Maria* gaat als enige de Zuid in.

De andere schippers weten echter niet, dat schipper Wannes tijdens het weekend contact heeft gehad met zijn familie in Zeeland. Daarop heeft hij besloten samen met zijn broers en neven op te stomen naar de visgrond, waar zij de laatste week een goede besomming hebben gehad. Als ze de vuurtoren van Noordwijk dwars hebben, stuurt Herman de west in om gezamenlijk met de kotters uit Breskens onder de Engelse kust te gaan vissen.

Bij het ochtendgloren komt schipper Wannes vanuit het vooronder naar de stuurhut gelopen om zijn zoon af te lossen.

‘Zo, mijn jongen, wij hebben bijna een boerenacht achter de rug, ga jij maar even liggen. Heb je al met iemand contact gehad?’ ‘Ja, vader, ik heb contact gehad met oom Herman en neef Piet. Zij liggen op koers naar de afgesproken positie en verwachten er rond de middag aan te komen. Wij zullen er eerder zijn, omdat zij van verder moeten stomen. Kunnen wij alvast een trek doen.’

‘Dat lijkt mij een goed idee, mijn jongen, maar ga jij eerst maar een tijdje rusten. Ik heb trouwens wat eieren voor je gebakken. Stuur de jongens naar boven, dan kunnen zij alles in gereedheid brengen.’ Herman besluit echter eerst de matrozen naar boven te laten komen om aan te geven wat ze moeten doen.

Het is ondertussen mirakels koud geworden. Bovendien heeft er zich, mede door het opstomen tegen de vrieswind in, aardig wat ijs op de boeg en aan dek afgezet. Herman vindt het daarom ook helemaal niet erg, dat hij in het vooronder wordt verwelkomd door een behaaglijke warmte van het snorrende kachelkje. Hij trekt snel zijn jas uit en eet smakelijk zijn gebakken eieren, voordat hij zijn kooi in duikt.

De meeste vissers hebben het geluk dat, zodra zij hun kussen ruiken, ze al slapen. Zo ook Herman. Hij valt in een diepe slaap en merkt niets van de werkzaamheden aan dek. Na een paar uur wordt Herman wakker, omdat hij voelt dat het toerental van de motor afneemt. Hij hoort de netten overboord gaan, maar hij blijft lekker beneden. Als hij opstaat, port hij de kachel weer wat op en als hij zelf wat te eten heeft gepakt, gaat hij aan de slag om voor de bemanning een warme hap te maken. Hij schild de piepers en dopt de boontjes die hij op zaterdag samen met zijn zoontje Johan aan boord heeft gebracht. Om de maaltijd te bereiden, gooit hij nog wat extra kooltjes op het vuur en zet eerst koffie voor de bemanning. Boven gekomen pakken de jongens dankbaar de kommen met beide handen vast om zo hun koude handen wat op te warmen en het warme bruine vocht naar binnen te werken. Herman kijkt om zich heen en ziet de contouren van de hem zo bekende kotters uit Breskens. Neef Piet vaart dwars van de *Maria* en zwaait naar hem. Herman prijst zich gelukkig met zijn familie. Zij zien elkaar altijd graag en hebben veel plezier als zij samen ergens in een haven liggen of bij elkaar op familiebezoek zijn.

Hij stapt de stuurhut binnen en vraagt zijn vader of hij nog een roepje heeft gedaan. In het vissersgezin is het altijd de gewoonte dat de radio thuis rond twaalf uur in de middag altijd op een afgesproken frequentie staat en dat de bemanning rond die tijd een roepje doen. Het stelt niets voor, maar het stelt de vrouwen en de kinderen wel gerust heel even de stem van hun man of hun vader te horen. Dan klinkt er: ‘Alles wel aan boord. Zitten onder de Engelse kust.’ Wannes knikt. ‘En hoe staat het met het eten?’

Herman geeft aan dat het opstaat, maar dat hij nog even afwacht of er wat lekkers in deze trek zit om mee te stoven. Niet veel later beginnen ze te halen. De buit is rijkelijk. Als ze zo door gaan, kan er weer snel koers worden gezet naar de Nederlandse kust.

Maar het zou anders lopen. De wind neemt toe en aan de horizon begint de hemel winters te kleuren. Wannes knikt in de richting van de dreigende winterlucht en zegt tegen Herman: 'Dat ziet er niet best uit, mijn jongen, dat wordt een straf windje en een hoop sneeuw.' Herman kan niet anders dan het beamen. Niet veel later gaat hij naar het vooronder om te kijken hoe het met het eten staat.

De weersvoorspelling van schipper Wannes komt al snel uit. Dikke sneeuwvlokken vallen uit de winterse hemel en de wind trekt aan tot een heuse sneeuwstorm.

Maar nog voordat het winterweer in alle hevigheid is toegenomen, heeft Wannes al met de Zeeuwse schippers afgesproken om de navigatielichten en de dekverlichting zoveel mogelijk te laten branden, zodat zij elkaar kunnen onderscheiden. Alle kotters worden met de kop op de wind gelegd, zodat zij langzaam maar zeker de Engelse kust zullen naderen om in de beschutting van de kust de sneeuwstorm af te wachten.

Herman en Wannes nemen samen de wacht en sturen de matrozen naar het vooronder. Vader en zoon houden scherp de uitkijk, terwijl er vanuit de luidspreker van de scheepsradio een ware kakafonie van stemmen in het Nederlands en Engels te horen is. Zij krijgen het voor elkaar om de kotters met hun extra verlichting en de gesprekken via de scheepsradio bij elkaar te houden. Nadat zij zo enkele uren hebben liggen steken, waarbij de *Maria* er inmiddels uit is gaan zien als een wit spookschip dansend op de golven van de Noordzee, hoort Herman via de radio een Mayday van de 'LT 47', een kotter uit het Engelse Lowestoft.

Nadat de schipper van de Engelse kotter zijn laatste positie heeft doorgegeven, wordt het stil op de radio. Wannes vraagt aan zijn zoon waar de onfortuinlijke Engelsman zich ongeveer moet bevinden. 'Ongeveer een uur stomen in noordelijke richting.'

Wannes pakt de hoorn van de scheepsradio en roept de andere Zeeuwse kotters aan dat zij hem moeten volgen. 'We moeten die mensen in nood helpen. Ik stoom in noordelijke richting, probeer me te volgen.' Na een half uurtje stomen is de *Maria* als snelste kotter van de vier al ver vooruit. Gelukkig is de sneeuwbus grotendeels voorbij en krijgen zij weer wat zicht.

Varend onder de Engelse kust bevinden ze zich aardig in de luwte. Er staat nog wel veel wind, maar weinig golfslag. De matrozen worden geroepen om sneeuw te ruimen aan dek en uit te kijken naar enig teken van leven in het water. Na een half uur schreeuwt Bram, de jongste matroos, naar achteren dat hij een stel vismanden ziet drijven. Herman tuurt met de verrekijker in de richting die Bram aangeeft. 'Kijk, vader, ik zie daar iets over bakboord. Er drijft iets groots.' Als Wannes de kijker overneemt van zijn zoon, ziet hij de kiel van een kotter boven de waterlijn drijven. Maar dat is niet alles. Bovenop de kiel ziet hij iets bijzonders: drie personen zitten dicht tegen elkaar aangekropen. Eén van hen heeft nog net de kracht om zijn armen omhoog te steken en te zwaaien in de richting van de *Maria*. Wannes verlegt zijn koers in de richting van de onfortuinlijke en verkleumde bemanning.

'Hoe krijg ik in hemelsnaam die drenkelingen van dat wrak af?', denkt hij hardop. Herman kijkt zijn vader aan en zegt: 'Maar pa, jij hebt toch altijd overal een oplossing voor.' Maar Wannes twijfelt. Hij wil zijn schip en zijn bemanning niet in gevaar brengen, maar een stemmetje in zijn hoofd zegt dat hij op moet schieten, wil hij die drenkelingen nog levend van het wrak krijgen. Herman heeft een voorstel.

'Wij kunnen niet langsrij komen, want dan lopen zowel wij als de drenkelingen gevaar. Als we nu eens aan de lage kant van het wrak langsvaren, waarna ik door middel van het halen en vieren van de boom het net over het wrak probeer te slepen. De drenkelingen moeten vervolgens het net vastgrijpen, waarop ik ze aan dek vier.' 'Ik weet geen andere oplossing, mijn jongen, dus laten wij het maar proberen.'

Herman gaat achter de lier staan en instrueert de matrozen wat er van hun wordt verwacht. Zij knikken en Wannes vaart in de richting van het wrak. Nadat hij de *Maria* zo dicht mogelijk langs het wrak heeft gemanoeuvreerd, laat Herman het net langs het vlak van de gekapseide

kotter glijden. Het net glijdt rakelings langs de drenkelingen, maar ze reageren niet. Herman en de matrozen schreeuwen dat ze het net moeten pakken, maar bij het passeren zien ze alleen maar rauwe angst in de ogen van de drenkelingen. Bram hoort een stem in een windvlaag die roept dat ze niet durven omdat ze niet kunnen zwemmen. Eerling, die al jaren als matroos op de *Maria* dient, stelt voor om hoog in het net te gaan hangen om zo op het wrak te kunnen springen. Vervolgens kan hij de drenkelingen helpen het langs glijdende net vast te grijpen. Wannes luistert door het opengeschoven raampje van de stuurhut mee, maar is niet erg gecharmeerd van het idee van Eerling. Hebben ze een andere keuze? Nee, dus. Hij geeft Eerling toestemming en vraagt de andere kotters, die inmiddels op de plek des onheils zijn gearriveerd, zo dicht mogelijk bij hem in de buurt te blijven voor het geval er iemand in het water terechtkomt. Zij geven gevolg aan zijn verzoek en Eerling klimt in het net. Wannes zet een tweede poging in en Herman weet het net weer keurig langs het vlak te laten glijden. Eerling springt op het vlak van de gekapseide kotter en als een sterke jonge gast pakt hij één voor één de drenkelingen bij de kraag en trekt ze in de richting van het net. Ze moeten het net nu wel beetpakken om niet van het vlak in de ijzige zee te glijden. Herman hijst het net de lucht in en draait het richting de *Maria*. Bram helpt Eerling met de drenkelingen uit het net te plukken. Wannes roept vanuit de stuurhut dat zij de drenkelingen onmiddellijk naar het vooronder moeten brengen. Dat vergt nog heel wat inspanning, want de mannen zijn erg onderkoeld.

Nadat Herman het net heeft geklaard, laat ook hij zich in het vooronder zakken en begint uit alle kasten droge kleding te trekken en uit te delen aan de drenkelingen. Twee van hen beginnen zich al bibberend te ontdoen van hun kleddernatte kleding, maar de derde staat er wat ontredderd bij. Als onder de muts lange blonde lokken tevoorschijn komen, kijken de bemanningsleden van de *Maria* elkaar verbaasd aan. Herman schat de situatie goed in en pakt een deken van één van de kooien. Hij hangt deze in een hoek van het vooronder, zodat zij zich met wat privacy om kan kleden.

De drenkelingen weten niet hoe ze de bemanning van de *Maria* moeten bedanken voor het redden van hun leven. Herman legt in gebroken Engels uit, dat zij dit als hun plicht zien. Na een kop warme koffie en iets gegeten te hebben, besluit Herman zijn vader af te lossen. Wannes heeft begrepen, dat de gekapseide kotter vanuit Lowestoft vaart en zet samen met de andere kotters koers in de richting van de thuishaven van de onfortuinlijke bemanningsleden van de 'LT 47'. Na vier uur stomen varen de kotters de haven binnen.

In de haven van de vissersplaats is veel bekijks, omdat er niet dagelijks Nederlandse kotters hun haven binnenvaren. Maar als zij de schipper van de 'LT 47' aan dek van de *Maria* zien staan, weet men genoeg. Tijdens het afmeren is het nog drukker geworden, het ziet zwart van de mensen. Als de drenkelingen de trap naar de kaai beklimmen, klinkt er een oorverdovend applaus over de kleine vissershaven. Op deze manier bedanken de dorpsgenoten de Nederlandse vissers voor het redden van hun plaatsgenoten.

Neef Piet die de Engelse taal redelijk machtig is, gaat aan de wal om te informeren of zij hun vangst soms hier kunnen lossen. Dat is snel geregeld en een uur later staan de Engelse Kaairidders klaar om alle Nederlandse kotters te lossen. Zij krijgen er een mooie besomming voor en die avond worden ze door de burgemeester uitgenodigd om iets te komen drinken in de pub aan de haven. De Nederlandse vissers nemen de uitnodiging graag aan en gaan na zich wat opgefrist te hebben op weg naar de pub. Als zij binnenkomen, barst opnieuw het applaus los. De bescheiden Zeeuwen weten zich geen houding te geven, maar na wat toespraken van onder andere de burgemeester worden de mannen de hele avond vrijgehouden, waarbij de nodige vriendschappen ontstaan.

De volgende dag gaan Herman en Wannes al weer vroeg de wal op, op zoek naar een sloophandelaar. Er moet nieuwe kleding voor de bemanning van de *Maria* worden ingeslagen. Als Wannes af wil rekenen, kijkt de handelaar hem aan en geeft hem een hand. 'U denkt toch niet dat ik geld aanneem van de personen die mijn broer, zijn zoon en dochter van de verdrinkingsdood hebben gered!' Hij wenst hen een behouden vaart naar Nederland. Met een plunjezak vol nieuwe kleding lopen zij terug naar boord. Net als ze beneden in het vooronder staan, roept een mannenstem hen weer naar boven. Eerling gaat kijken en ziet de geredde schipper en zijn dochter op de kaai staan. Hij vraagt hen aan boord te komen. De schipper stelt zichzelf voor: 'Mijn naam is Andrew Walsh en dit is mijn dochter Nancy. Ik wil jullie, ook namens mijn zoon, nog hartelijk bedanken.'

Nancy overhandigt hen hun fris gewassen kleding en uit dankbaarheid geeft zij elk bemanningslid een dikke zoen. Nadat het Engelse duo weer aan de wal staat, worden de motoren van de kotters gestart en varen zij achter elkaar de haven uit.

De Bresiaanders zetten koers richting Breskens en de *Maria* stoomt in noordoostelijke richting naar IJmuiden. Onder de Nederlandse kust doen zij nog een paar trekjes en lopen met een half ruim met vis de thuishaven binnen.

Nu eerst genieten van de komende kerstdagen. Pas in het nieuwe jaar zal er weer worden uitgevaren.